

УДК 332.12

Румянцева Г. І. – к.е.н., старший викладач кафедри фінансів Нововолинського факультету Тернопільського національного економічного університету

Ефективність регіональних інвестицій в Україні

Рівень розвитку країни визначається щонайменше динамікою ВВП на душу населення та глобальним індексом конкурентоспроможності.

Важливими чинниками, що обумовлюють поточний стан соціально-економічного розвитку є, звичайно, макроекономічні. Проте можна виділити регіональний аспект причинних зв'язків.

На регіональному рівні узагальнюючим показником, який характеризує рівень розвитку економіки регіону, є валовий регіональний продукт (ВРП). Його величина ринкових цінах визначається як сума валової доданої вартості усіх видів економічної діяльності, включаючи чисті податки на продукти [5]. Фактично показник характеризує все, що створено у регіоні протягом року. Чисельні дослідження свідчать про істотні диспропорції регіонального розвитку в Україні, які поглиблені кризовими явищами в економічній сфері, що мали місце останнім часом на загальнодержавному рівні. При цьому найбільш критичними були зміни у промисловості, будівництві, інвестиційній, житлово-комунальній сферах та на ринку праці [4].

Традиційно вважається, що регіональний розвиток визначають сектори спеціалізації регіонів, які власне і формують ВРП. В цілому по країні найвагомими секторами у структурі доданої вартості є переробна промисловість, торгівля, транспорт, операції з нерухомістю та сільське господарство [1].

Використовуючи метод лінійної регресії та враховуючи результати діяльності секторів в регіональних економік, нами зроблено спробу виявити аспекти причинно-наслідкових зв'язків формування валового регіонального продукту, що у свою чергу забезпечує добробут населення.

З огляду на це, проведено групування регіонів залежно від обсягів ВРП на душу населення у 2010 році. До першої групи регіонів увійшли ті, для котрих значення показника темпів приросту ВРП на душу населення було вище медіани (10,249 тис. грн.), відповідно інші регіони склали другу групу. При цьому першу групу представляють регіони із вищою часткою промисловості, тобто ті, що традиційно вважаються більш розвиненими. Зокрема це такі області: Дніпропетровська, Донецька, Полтавська, Запорізька, Харківська, Київська, Одеська, Луганська, Миколаївська, Львівська, АР Крим, Черкаська, Сумська.

Водночас склад другої групи представлено такими областями: Чернігівська, Івано-Франківська, Волинська, Рівненська, Кіровоградська, Вінницька, Хмельницька, Житомирська, Херсонська, Тернопільська, Чернівецька. До другої

групи віднесено регіони, де домінує сільське господарство, тобто ті, для яких характерним є нижчий рівень економічного розвитку.

Отже, застосовані метод лінійної регресії та принцип групування дали можливість виділити регіони з більш та менш потужними економіками й проілюструвати наявність прямого зв'язку результатів діяльності секторів регіональних економік з темпами приросту ВРП.

До особливих факторів формування валового регіонального продукту належать інвестиції.

На регіональному рівні результат інвестицій не є сумою прямих чи непрямих доходів учасників того чи іншого інвестиційного контракту. Набагато важливішими є зовнішні по відношенню до нього ефекти, серед яких називають розвиток місцевого приватного бізнесу, освоєння нових технологій, отримання навичок управління та навчання персоналу, посилення інституту приватної власності, підвищення конкурентоспроможності місцевої економіки та розвиток існуючої інфраструктури регіону.

Для аналізу ефективності регіональних інвестицій у економіку Волинської області використано дані щодо темпів приросту ВРП та темпів приросту капітальних інвестицій упродовж 2005-2009 років.

Динаміку темпів щорічного приросту ВРП в регіоні можна подати так: 2005р. – 31,22%; 2006р. – 17,31%; 2007р. – 31,02%; 2008р. – 26,93%; 2009р. – 15,07%.

Темпи приросту інвестицій в регіон характеризують такі дані: 2005р. – 55,1%; 2006р. – 77,96%; 2007р. – 35,07%; 2008р. – 20,36%; 2009р. – (-) 27,36%.

Для визначення темпів приросту ВРП та обсягів інвестицій використано дані Головного управління статистики у Волинській області [5].

Наведені вище дані ілюструють наявність залежності темпів приросту валового регіонального продукту від темпів приросту обсягів інвестицій в регіон. Це не вперше підтверджує гіпотезу про вплив інвестицій на регіональний розвиток і фактично вписується у поняття регіональної ефективності інвестицій. Лише у 2009 році відстежено послаблення залежності темпів приросту ВРП від темпів приросту інвестицій, що є характерним явищем для кризового періоду в економіці України.

Хочемо також наголосити, що ми торкнулися лише окремих факторів формування ВРП та ефективності їх впливу на регіональний розвиток.

Враховуючи викладене, подальші дослідження доцільно присвятити дослідженню інших регіональних компонентів формування ВРП та удосконаленню методик оцінювання ефективності регіональних інвестицій.

Література

1. Бураковський І., Бетлій О. Вплив світової економічної кризи на українську економіку: регіональний аспект. Інститут економічних досліджень та політичних консультацій. Аналітичний звіт. – 2009. – С.8.

2. Гець В.М., Александрова В.П., Артьомова Т.І., Бажал Ю.М., Барановський О.І. *Економіка України: стратегія і політика довгострокового розвитку*/В.М. Гець(ред.). – К.: Фенікс, 2003. – 100бс.
3. Данилишин Б.М., Чернюк Л.Г., Фацевський М.І. *Соціально-економічні проблеми розвитку регіонів: методологія і практика*/Б. М. Данилишин (ред.). – Черкаси: ЧДТУ, 2006. – 315с.
4. Офіційний сайт Державного Комітету статистики [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
5. *Статистичний щорічник Волинь – 2009/Відп. за вип. М.І. Мотиль.* – Луцьк ГУС у Волинській області, 2010. – 559с.

УДК 336.144.1

Савчук С. В. – викладач кафедри фінансів Тернопільського національного економічного університету

Проблеми планування дохідної частини місцевих бюджетів України

Починаючи з 2002 р. планування доходів і видатків місцевих бюджетів в Україні здійснюється із застосуванням нормативного методу в межах формульного порядку розрахунку обсягів міжбюджетних трансфертів – дотацій вирівнювання місцевим бюджетам з Державного бюджету України [1].

Розрахунки показників доходів місцевих бюджетів здійснюються на основі макроекономічних показників в цілому по державі, при розподілі бюджетних ресурсів між територіями враховуються удосконалені підходи за більш об'єктивними критеріями як стосовно дохідної, так і видаткової частини бюджету.

Особливості планування дохідної частини місцевих бюджетів полягають у запровадженні діючим законодавством такого інструменту, як „кошик доходів місцевих бюджетів” [2].

Розрахунок прогнозного показника обсягу доходів по кошику №1 здійснюється нормативним методом шляхом прямого розрахунку із застосуванням індексу відносної податкоспроможності відповідної адміністративно-територіальної одиниці, що обчислюється на основі звітних даних про фактичні надходження відповідних податків та зборів до цих бюджетів за три останні бюджетні періоди перед тим роком, у якому формуються показники бюджету на плановий бюджетний період. Порядок розрахунку індексу відносної податкоспроможності відповідної адміністративно-територіальної одиниці здійснюється на підставі формули затвердженої Кабінетом Міністрів України. Крім того, при обчисленні обсягу доходів кошика №1 враховуються втрати закріплених доходів відповідних місцевих бюджетів унаслідок надання пільг платникам податків згідно рішень відповідних рад. При розрахунку обсягу доходів, закріплених за місцевими